Historie hospodského rodu Matějčků na Peruci

Odešel Vladimír Matějček, poslední perucký hostinský

Každá česká obec měla v minulých dobách dvě přirozená společenská centra – kostel a hospodu. V kostele se lidé stýkali s Bohem, v hostinci mezi sebou. Tato dvě místa společně vytvářela specifickou českou kulturu. Nejdůležitějšími osobami každé vsi tak bývali farář a krčmář. Na Peruci, vsi v jihovýchodním cípu našeho bývalého okresu, je dobře známo blahodárné působení osvíceného duchovního Františka Daneše (1807-1892). Jeho padesáti tříleté působení v kostele sv. Petra a Pavla ale není nic proti mnohem delší činnosti několika generací Matějčků za peruckým šenkem a výčepem.

Když proto v minulých dnech zemřel dlouholetý perucký hospodský Vladimír Matějček (1939-2009), odešel s ním velký kus historie a zůstala po něm hluboká trhlina ve společensko-kulturním životě Peruce. Již zažitý název jeho restaurace, U Matějčků, napovídá, že patřil do dynastie krčmářů, šenkýřů a hostinských, jejichž jméno je navždy spjato s historií této obce. Málokdo však ví, že rod Matějčků patří mezi nejstarší perucké rody vůbec a je jeden z mála, který na Peruci přežil v mužské linii všechny dějinné a sociální změny od počátku 18. století až do současnosti.

FOTO MIROSLAV BLAŽEK

Vladimír Matějček při sokolské štafetě v roce 2005 s paní Emilií Kancnýřovou, nejstarší členkou peruckého Sokola.

Jméno Matějček se na Peruci začíná objevovat již na přelomu 17. a 18. století. Když pečlivý administrátor zapisoval platby peruckých sedláků do farní pokladny, uvedl za sezónu 1709-10 mezi poplatníky také Vavřince Matějčka. Nás ovšem zajímá až rok 1725, kdy se ve farním účetnictví objevuje další rolník téhož příjmení: Matěj. A tady už musíme zbystřit pozornost, protože porovnáním těchto zápisů s pozdějšími farními seznamy duší, kde se již vyskytují i čísla popisná, můžeme dohledat, kde Matěj žil a hospodařil. Bohužel ve starých peruckých matrikách křest ani jednoho z nich zapsán není, takže jejich rodinný vztah zůstane asi navždy nejasný. Budeme tedy sedláka Matěje Matějčka (jako hospodář uváděn 1725-1746) považovat za prvního z rodu budoucích hostinských. Za neznámých okolností přebírá statek, zvaný až do konce 19. století U Brichtů. Dnes na jeho místě stojí polorozbořený dům č.p. 31, který najdeme v uličce Na Rynečku. Z nádvoří je obecní dvůr a z bývalých stodol jsou dílny, přístupné z Žižkovy ulice. S tímto stavením jsou spojeny osudy čtyř generací Matějčků na dalších skoro 150 let. Dle údajů v matrice Matěj umírá roku 1742 v 90 letech. Informace o věku však musíme brát vzhledem k neexistenci zápisu o narození s rezervou.

Po Matějovi přebírá na dlouhá léta otěže jeho syn Jan Matějček. Ten podle farního účetnictví držel tento grunt 1746 až 1789. Matrika uvádí, že zemřel 1788 ve věku 88 let, ale jeho křest v ní kolem roku 1700 zapsán není. Jako třetí nastupuje Matěj Matějček (*1765 až +1821 v 57 letech), který hospodaří v letech 1789 – 1812. Následuje Jan Matějček (+1865 jako „vejminkář“), který je hlavou rodiny 1813 až 1836. Ten má několik synů, ale ani jeden po něm grunt nedědí a všichni postupně odcházejí. Jako poslední nejmladší Jan. Statkář nakonec vdává nejstarší dceru a předává usedlost jejímu manželovi.

V této době Jan Matějček (*1830), budoucí první hospodský z rodu, dospívá v muže a slouží na statku jako „oráč“ neboli čeledín. Záhy se žení a odchází z rodného domu. Roku 1856 ho nalézáme v Obecním Domě, č.p. 49 (dnes radnice), jako pachtýře nového obecního hostince. Od této chvíle zná Peruc hospodského Matějčka. Historička Michaela Neudertová-Hrubá dokonce dohledala i nájemní smlouvu a zmiňuje ji v knize Peruc a okolí v proměnách času, kde ovšem chybně ztotožňuje Obecní dům s dnešním Hostincem u Matějčka. Podle ní mu hospoda byla v prosinci 1865 pronajata za 141 zlatých na rok (Neudertová 1998, s. 102, Hrubá 2008, s. 93). Jan Matějček zde jako pachtýř vydržel až do roku 1870. Pak v dokladech několik let chybí, ale někdy po roce 1874 již sídlí ve vlastním hostinci č. 138, na rohu dnešní Žižkovy a Komenského ulice. Hostinec U Matějčků byl tedy postaven někdy mezi roky 1874 až 1886. A patrně není náhoda, že stojí přímo za bývalým Matějčkovým statkem č. 31. Jan pravděpodobně po rodičích zdědil část pozemků, ležících hned za humny tohoto hospodářství. Jako obyvatel domu č. 138 je ve farních soupisech duší uváděn až do roku 1886. Neudertová-Hrubá píše, že „u Matěje“, jak se lidově říká, bujely vždy národní ideály a slavnosti. Jen pro zajímavost uveďme, a zde se náš kruh uzavírá, že se dochovala pozvánka na koncert k 70. narozeninám pátera Daneše. A hádejte, kde se roku 1877 konala? No přece „v sále p. Matějčka“. Následuje opět několik let archivního mlčení. Až v roce 1900 je v archu sčítání lidu jako nová hlava rodiny zapsán jeho nejstarší syn Josef Matějček (*1854). Toho jako hostinského uvádí i Adresář král. města Loun a okresu lounského z roku 1909. O tom, kdy předal žezlo dalšímu Josefovi Matějčkovi, tatínkovi Vladimíra, zdroje mlčí. Novější údaje s ohledem na ochranu osobních dat neuvádím.

REPROFOTO MIROSLAV BLAŽEK

Restaurace U Matějčků začátkem padesátých let (u dveří údajně pan Josef Matějček).

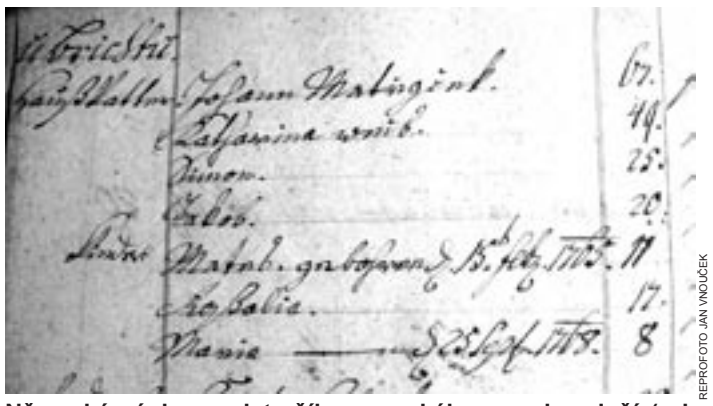

REPROFOTO JAN VNOUČEK

Německý zápis z nejstaršího peruckého soupisu duší (rok 1776): U Brichtů – vlevo jména obyvatel domu, vpravo jejich věk – na prvním řádků Johann (Jan), na pátém řádků zapsán jedenáctiletý Mates (Matěj).

Přestože Matějčkovi nebyli nikdy jediní hostinští na Peruci (za první republiky zde bylo v provozu sedm hospod), troufám si tvrdit, že byli těmi nejdůležitějšími. Hospoda zůstává v rodinném držení, a tak se snad na Peruci „k Matějovi“, jak se lidově říká, bude chodit stále.

Jan Vnouček

REPROFOTO SIMONA HEJDOVÁ

Hlubanská tvrz na historické pohlednici.

Gotická tvrz v Hlubanech se dočkala rekonstrukce

HLUBANY *(sih)* - Před několika týdny začala rekonstrukce gotické tvrze v Hlubanech. O záchranu tohoto památkově chráněného objektu podbořanská radnice usiluje několik let.

Až v letošním roce se podařilo získat dotaci z rozpočtu Ministerstva kultury ČR ve výši dvou milionů korun. Celková částka na rekonstrukci je čtyři miliony, stavbu provádí chomutovská stavební firma ABC.

„Rekonstrukce je opravdu kompletní, zůstaly tady pouze dvoumetrové obvodové zdi. Chybějící zdi jsme museli dozdít, stará střecha se zbourala. Nová bude polovalbová – z bobrovek. Museli jsme zachovat staré klenby, připravit okna, zpřístupnit sklep, který byl celý zasypaný. Nově budeme přistavovat přístěnek, který zde původně stál. Při své práci projektanti vycházeli ze staré fotografie z roku 1930, kde je vidět, jak původně stavba vypadala. Pro milovníky záhad je zajímavá informace, že zde údajně vedla spojovací chodba do vesnice. Pravdu se ale asi už nedozvíme,“ vysvětluje řemeslník Jiří Opelt, který zde pracuje.

Práce probíhají podle harmonogramu a stavba by měla být hotova do konce listopadu. Přesné využití tvrze zatím není jasné. Návrhy hovořily o muzeu, výstavní síni či zbudování nějaké stálé expozice.

FOTO SIMONA HEJDOVÁ

Jiří Opelt při opravě střechy.

Západní Džbán má květenu podhorského charakteru

Jedete-li ke Džbánu od Rakovníka nebo od Žatce, zaujmou vás v dálce západní výběžky této vrchoviny v podobě terénního stupně, který převyšuje rovinaté okolí o 100 až 130 metrů.

Nejvyšší body tu dosahují výšky nad 500 metrů nad mořem: Písečný vrch 525 m, Rovina 526 m, Velká hora 519 m a ostroh se zříceninou Džbán 529 m - nad mutějovickým nádražím. Zde mezi Rovinami a Džbánským výběžkem je patrná sníženina zvaná „Mutějovická vrata“, pod kterou využívá výškový rozdíl místní železniční trať Louny - Rakovník v podobě krátkého tunelu.

Rovinaté plato mezi přilehlými lesy (od Domoušic po Kounov) tu tvoří hrany opukových skal. Turistické stesky a pěšinky vedou doslova na jejich hranách a v hloubi pod sebou můžeme pozorovat řídké porosty bylinných společenstev. Jako jediné se tu dodnes dochovaly na Džbánu překrásné a stoleté bučiny s majestátnými stromy.

V opukové suti a drolinách na sebe upozorňují kromě mohutných buků také horské javory kleny, řídce i lípy a na vlhčích místech jasany. Jen velmi řídce v bučinách na rovině přimíšený smrk a modřín. Za mimořádnou pozornost stojí bučina za hájovnou zvaná Na Rovinách, která tvoří nejvýše obydlenou usedlost na Džbánu s nadmořskou výškou 519 metrů.

Vpravo při cestě ihned za hájovou se pyšní překrásný mohutný a snad nejstarší a nevyšší buk s košatou korunou, který doslova utiskuje své partnery v širokém okolí. Obvod kmene v prsní výši cca 4,5 metru, výška kmene 15 metrů, celková výška 30 až 35 metrů, stáří nejméně 300 let. Tak jak je krásný, je turisty doslova znešvařen jeho kmen jizvami po vyrytých monogramech těch, kteří do opuštěného překrásného kouta lesních samot zavítali.

Na zajímavosti a tajuplnosti ještě přidá dávno zaniklé hradiště, po kterém tu jsou ještě docela dobře patrné valy, opět porostlé buky.

Co však botanika a milovníka přírody mile překvapí, jsou ostrovy mohutných listů horského devětsilu bílého, které lemují okolí cest i vnitřní partie bučin. Z kapradin zasluhují pozornost hned dva druhy bukovinců - kapraďovitý i osladičový, a puchýřník křehký. Mnohá překvapení skrývají zdejší bučiny i pro houbaře a mykology, ale i pro myslivce a ornitology či entomology.

Josef Houda

FOTO KVĚTA TOŠNEROVÁ

Jeden z mnoha statných buků v lese nad Domoušicemi.

Jak vzniká hřiště snů

Na vytváření hřiště se podílejí svými představami samy děti

NEPOMYŠL *(jab)* - O sobotním slunném odpoledni 12. září se na návsi v Nepomyšli přes 20 místních i chalupářských děti i s rodiči přijalo pozvání Mateřského centra Jablíčko v Nepomyšli, aby v akci Namaluj hřiště svých snů ztvárnilo svou představu dětského hřiště.

Šlo o projekt MC Jablíčko „Multifunkční plocha pro bezpečnou hru dětí a relaxaci dospělých v centru městyse Nepomyšl“, který získal finanční podporu Fondu T-Mobile.

FOTO ARCHIV MCJ

Rodiče i děti se sešli, aby společně naplánovali podobu hřiště.

„Nechceme, aby hřiště vznikalo klasicky, že se firmě zadá požadavek na zpracování projektu hřiště, podle nějž se hřiště zrealizuje. Snažíme se, aby hřiště vzniklo naopak, za co největší účasti veřejnosti. Chceme, aby odráželo představy a potřeby těch, kterým bude sloužit, a ne představy nějakého architekta,“ říká Zdenka Lněníčková, vedoucí duše MC Jablíčko.

„Akce Namaluj hřiště svých snů byla určena především těm nejmenším, abychom věděli, po čem touží. Malovali ale i starší: mládež, maminky, babičky a tety a to bylo moc fajn,“ doplňuje Irena Čížková, další maminka z MC Jablíčko.

Nápadů bylo plno. Většina se shodla na pískovišti, klouzačce, houpačce, zvířátku na pružině a multifunkční herní sestavě. Pak ale každý obrázek přinesl nějaký zajímavý jednotlivý detail – hrazdy na cvičení, horolezeckou stěnu, visací můstek, tunel, schody z různě velkých špalíků, kuželky a další. Mezi představami dětí se však objevily i věci nečekané, například návrh vybudovat jízdárnu pro koně.

A co bude s nápady dál? „Obrázky jsme nafotili a použijeme je v další fázi projektu - o plánovacím víkendu, ze kterého by měl vzejít konečný návrh hřiště s časovým harmonogramem realizace jednotlivých prvků. Rozhodli jsme se neomezovat představy finančním limitem projektu. Vytkli jsme si za cíl na části, jež náš limit překročí, sehnat další finanční prostředky,“ doplňuje Zdenka Lněníčková.

A tak, jste-li z Nepomyšle a blízkých obcí nebo vlastníte-li v této lokalitě chatu či chalupu, neváhejte a přijďte v sobotu 3. října do Kulturního domu v Nepomyšli plánovat své hřiště. Více informací najdete na www.mcjablicko.webnode.cz.